

well McClellanddal, a Háborús Menekültügyi Hivatal képviselőjével és Douglas MacKilloppal, a brit ügyvivővel.

175. „German Policy of Extermination of the Jewish Race.” *The Department of State Bulletin*, 7, no. 182. (1942. december 19.): 1009. A Riegner-jelentésre alapuló beszámolókat és a brit és amerikai sajtó által megjelentetett mentési követeléseket említve, Joseph Goebbels a következő bejegyzést tette 1942. december 13-án a naplójába: „Az európai zsidóság üldözésének az angolok és az amerikaiak elsődrendű fontosságát tulajdonítanak. De igazából, azt hiszem, mindketten örülnek, hogy kiirtjuk a zsidó bagázst.” *The Goebbels Diaries, 1942–1943*. Szerk.: Louis P. Lochner. Doubleday, Garden City, N. Y., 1948, 241. o. 1942. december 17-én Eden az alsóházban mondott beszédében figyelmeztette a német embereket a zsidók üldözése miatti felelősségükre. *The New York Times*, 1942. december 18.

176. „British War Role on Jews Examined.” *The New York Times*, 1967. november 19. Breckinridge Long 1943. április 20-i naplóbejegyzése Riegner első érvét hangsúlyozza: „Az egészben az egyik veszély az, hogy a zsidó tevékenység hitelesebbé teheti Hitler vádját, mely szerint ebben a háborúban zsidó polgáraink érdekeiért, ösztönzésére és irányításával harcolunk”. Feingold, *i. m.*, 197. o.

177. Lásd Chaim Weizmann emlékiratának azokat a részleteit, melyekben javasolja, hogy a konferencia vegye tekintetbe Palesztinát mint menedékhelyet. Lásd Herbert Druks: *The Failure to Rescue*. Robert Speller, New York, 1977, 39–41. o.

178. Feingold, *i. m.*, 167–202. o. Lásd továbbá Morse, *i. m.*, 37–64. o.

179. A kiváltási terv részleteit Arthur Hays Sulzberger tárta fel a *The New York Times* 1943. február 13-i számában.

180. John Morton Blum: *Roosevelt and Morgenthau*. Houghton Mifflin, Boston, 1970, 527. o.

181. *Uo.*, 531. o.

182. *Uo.*, 518. o.

183. A nyugati szövetségesek magatartásáról további részleteket lásd Feinnél, *Accounting for Genocide, i. m.*, 166–185. o. A titkosság alól nemrégiben feloldott dokumentumok arról tanúskodnak, hogy az Egyesült Államok meglehetősen pontos információkkal rendelkezett a háború alatt a magyarországi zsidók sorsáról. Lásd például a harmincoldalas, 2027. sz. jelentést („The Jews in Hungary”), amelyet a Stratégiai Hivatal (Office of Strategic Services) kutató- és elemzőcsoportja készített el 1944. október 19-én. *National Archives*, 226. iratcsoport, 191. tétel, I. doboz, 4.

184. A kormányzat brit és amerikai bírálói, kétségbe akarván vonni az elnök indítékait, sietnek rámutatni arra, hogy 1944 döntő választási év volt.

185. *Summary Report of the Activities of the War Refugee Board, i. m.*, 2. o.

186. Norton 1249-es sz., 1944. március 23-i távirata a brit külügyminisztériumba, PRO, Fo. 371/39258, 61. o.

187. *The New York Times*, 1944. március 25. Az elnök nyilatkozatának szövegével röplapokat szórtak ki Magyarországra és a tengelyhatalmak ellenőrzése alatt álló más országok légterébe. *Summary Report of the Activities of the War Refugee Board, i. m.*, 3. o.

188. *The Department of State Bulletin*, 10, no. 248., 1944. március 25., 278. o.

189. J. S. Conway: „Between Apprehension and Indifference: Allied Attitudes to the Destruction of Hungarian Jewry”. *The Wiener Library Bulletin*. London, 27, no. 30/31. 1973–74: 39. o. Lásd továbbá a cionista vezetőség „Immigration” c. emlékiratát, 1944. május 22-éről, az izraeli Rehovotban lévő Weizmann Levéltárban.